ҚАЗАКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті

ЕРЖАНОВА ҰЛДАЙ РЫСҚАЛИҚЫЗЫ

ОНОМАСТИКА ҒЫЛЫМЫНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

ОРАЛ, 2022 ж

УДК 81'373.2(574)
ББК 81,2-3
Е 70

Баспаға М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің ғылыми кеңесі ұсынған. № 8 хаттамасы, 25 сәуір 2022 ж.

<u>Автор:</u>
Ержанова Ұлдай Рысқалиқызы*,фил.ғыл. кандидаты, ЖАК доценті*

<u>Пікір жазғандар:</u> *ф.г.докторы, профессор* ***М.Б.Сабыр,***
ф.г.докторы, профессор ***Хасанов Ғ.Қ,***
фил.г. канд., доцент ***М.Миров.***

Ержанова Ұ.Р.
Е 70 **Ономастика ғылымының теориялық негіздері.** Монография. / Ұ.Р.Ержанова. - Орал: М.Өтемісов атындағы БҚУ баспа орталығы, 2022. – 241 б.

ISBN 987-601-266-542-0

Назарларыңызға ұсынылып отырған бұл монография жоғарғы оқу орындарының студенттеріне, магистранттары мен оқытушыларына арналады. Өйткені тіл білімінің ономастика саласы соңғы 30 жылдар ішінде жоғарғы оқу орындарында оқытылатын міндетті пәндердің қатарында. Солай бола тұра Ономастика ғылымының жинақталған теориялық зерттеулері мен анықтамалық оқу құралдары азшылық етіп келеді.Осыған орай, ұзақ жылғы зерттеулеріміздің нәтижелерін жинақтап, Батыс Қазақстан облысы ономастикалық кеңістігі негізінде теориясы мен этимологиясын біріктірген монография жазылды.

Монографияда Батыс Қазақстан облысындағы ата – бабадан мұра болып қалған екі мыңға жуық ономастикалық атаулардың этимологиясы қамтылып отыр. Олардың ішінде облыс территориясына кіретін қала, елді мекендер, аудан орталықтары, темір жол бекеттері, сондай-ак, жүздеген өзен, көл, сор, тау, төбе, шоқы, қырат, бұлақ, құдық, жайлау, қыстау, жазық, шығанақ атаулары бар.

І бөлімде Ақжайық өңірінің топонимиясының этнолингвистикалық теориясы қарастырылады. Облыстың көптеген тарихи топонимдеріне терең талдау жүргізіліп, басым көпшілігінің мән-мағынасы айқындалады. Облыс ономастикасының даму кезеңдері, тарихи қабаттары, топонимдік кластары анықталып, көпшілікке бұрын мағынасы беймәлім немесе қалың жұртшылық арасында талас туғызып жүрген жер-су атауларының этимологиясы басқа түркі тілдерімен салыстырыла отырып түсіндіріледі.

ІІ бөлімінде Батыс Қазақстан облысының ономастикалық сөздігі алфавиттік жүйемен жасақталды.

ISBN 987-601-266-542-0
УДК 81'373.2(574)

ББК 81,2-3

© Ұ.Р.Ержанова, 2022.
© М.Өтемісов атындағы БҚУ РБО, 2022.

МАЗМҰНЫ

Алғы сөз .... 3 бет

Кіріспе...4-8 бет

І бөлім

І тарау. БАТЫС ҚАЗАҚСТАНОБЛЫСЫ ТОПОНИМДЕРІНІҢ ТА ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫ ....9-33 бет

ІІ тарау. БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ ТОПОНИМДЕРІНІҢ МАҒЫНАЛЫҚ ЖӘНЕ ҚҰРЫЛЫМДЫҚ.. ЕРЕКІ бет

ІІІ тарау. БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ ТОПОНИМДЕРІНІҢ ЭТНОЛИНГВИСТИКАЛЫҚ.. СИПАТ бет

Ономастика теминдерінің шағын сөздігі .... 84-87 бет

Атаулардың түрлері.. 88-89 бет

Батыс Қазақстан облысындағы детерминативтер сөздігі .... 90-98 бет

ІІ БӨЛІМ

БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ ЖЕР-СУ АТАУЛАРЫНЫҢ АЛФАВИТТІК СӨЗДІГІ.. 99-167 бет

ІІІ бөлім

Орал қаласы көше атаулары мен шағын аудандар баяны .... 168-172 бет

Қорытынды...173-232 бет

Пайдаланылған әдебиеттер .... 233-239 бет

Көлемі 30,1 б.т. Таралымы 500 дана. Тапсырыс № 64. М. Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің редакциялық баспа орталығы.
090000, Орал қаласы, Н.Назарбаев д., 162.